

De val van de koningen

Bjørn Andreas Bull-Hansen bij Boekerij:

De Viking

Vinland

Het leger van de Denen

Het land van Danelagh

De val van de koningen

Bjørn Andreas Bull-Hansen

De val van de koningen

Torstein vecht samen met zijn
oudste zoon tegen Olaf Haraldsson.
Een nieuw tijdperk in Noorwegen
is aangebroken.

Vertaald door Annelies de Vroom

Voor deze uitgave ontving de uitgeverij subsidie van Norla

ISBN 978-90-492-0273-6

ISBN 978-94-023-2278-1 (e-book)

NUR 330

Oorspronkelijke titel: *Kongenes fall*

Vertaling: Annelies de Vroom

Omslagontwerp: DPS Design & Prepress Studio, Amsterdam

Omslagbeeld: © Henrik Koitzsch, bewerkt door DPS Design & Prepress Studio

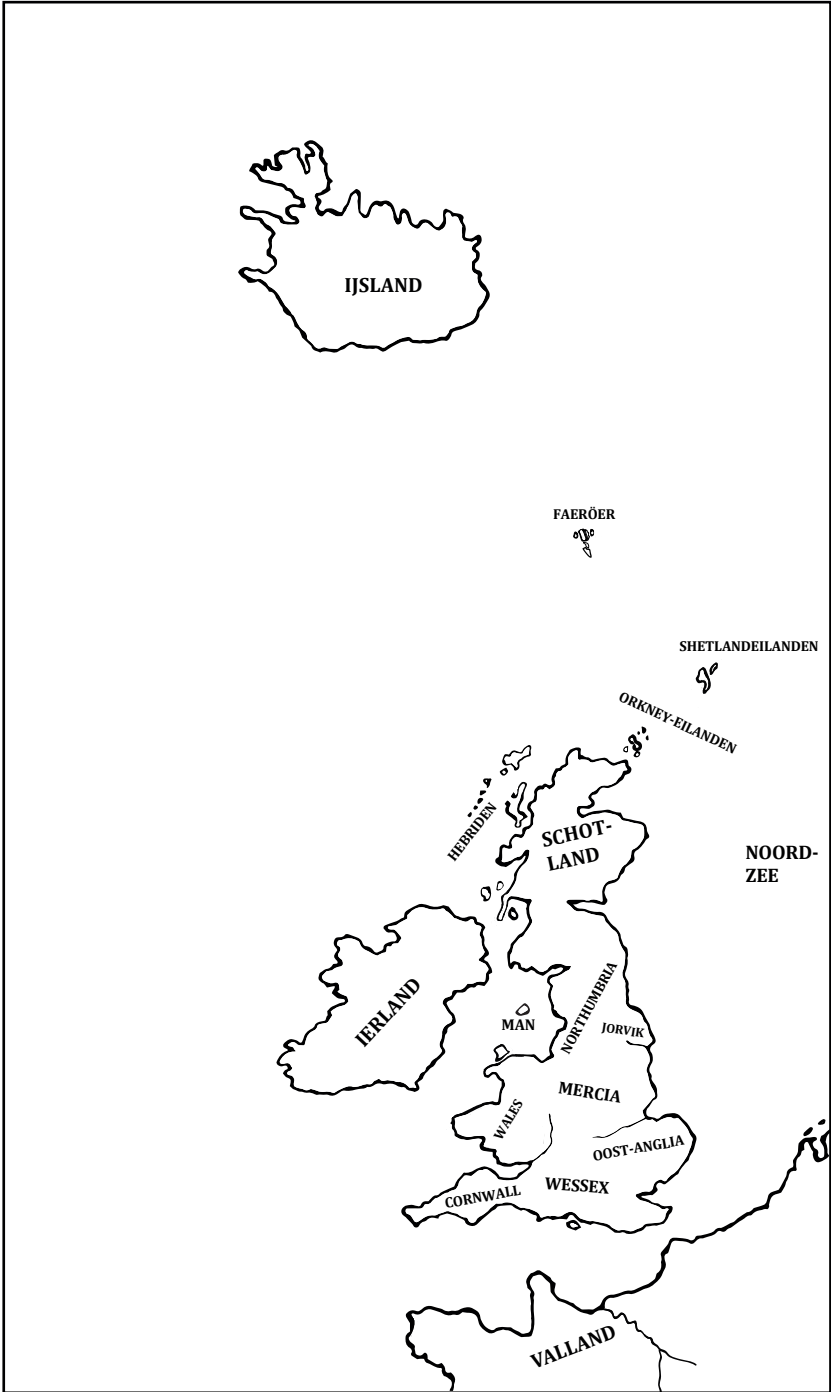
Auteursfoto: © Espen Winther, Winpics

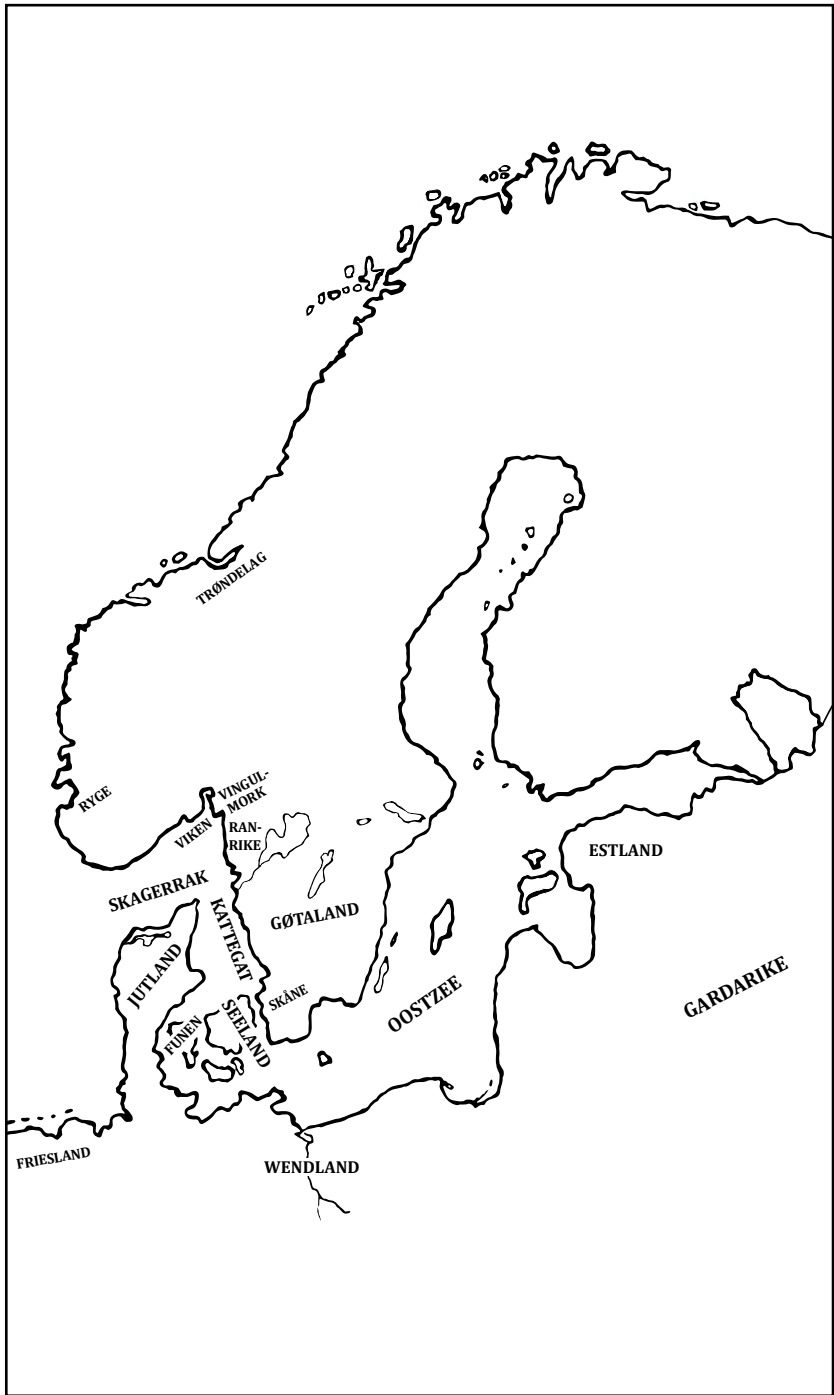
Zetwerk: ZetSpiegel, Best

© 2022 Gyldendal Norsk Forlag [All rights reserved]

© 2024 Nederlandse vertaling Meulenhoff Boekerij bv, Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Woorden worden mij gebracht. Woorden over een koning, een veroveraar. In het zuiden zit hij, onder zijn kruis van goud. Belof-tes van land heeft hij zijn naaste mannen gedaan, woorden van eeuwige verlossing hebben zijn priesters het leger gegeven. Pijlen en speren kletteren.

Eeuwige verlossing. Land. Vee en welstand voor jou en je geslacht. Dat wordt ook buiten mijn hal gefluisterd. Grijp je wapens, sta gereed. Weldra zullen de boodschappers uitrijden en de woorden van de koning zullen op erven en markten te horen zijn. Het land dient veroverd te worden. In eerlijke gevechten moet de vijand worden verdreven. Dat is de wens van God.

Vreemd klinken dergelijke woorden in mijn oren. Ze worden weliswaar niet in mijn hal uitgesproken. Maar ze worden gefluisterd en ik bespeur verwachtingen. Ik bespeur angst.

Wat voor overwinning zal het zijn als het jullie lukt ze te verslaan? Ik vraag het de reizigers zo nu en dan als ze me in mijn hal een bezoek komen brengen. Jullie zijn op je knieën gegaan en hebben je onderworpen aan een christenkoning en nu dienen jullie de wapens te grijpen en ten strijde te trekken tegen een ander? Gehoorzaam als honden. Bang als kleine kinderen. Zien jullie niet dat jullie tot slaaf zijn gemaakt? Jullie hebben weliswaar geen ijzeren ring rond jullie nek, maar slaaf noem ik hem die knielt voor koningen en goden.

Mijn goden... Zij hebben me nimmer gevraagd te knielen. Mijn mannen. Ze zijn nimmer op hun knieën gegaan voor mij. Maar geen hoofdman had ooit krijgers die trouwer waren.

Dus fluister niet heimelijk over de koning in het zuiden. Vrees hem niet en keur zijn gouden kruis niet af als jullie niet ook de man afkeuren die nu op de troon zit. En als jullie me vragen over de tijd voor deze te verhalen, de jaren dat ik een machtig en gevreesd man was, luister dan! Want ik zal die beschrijven, mijn gasten. Ik zal vertellen en het enige wat ik van jullie verlang is dat jullie voelen welk juk jullie dragen omwille van jullie koning en priesters. We zijn als vrije mannen geboren, vrienden. We zijn niet in zonde geboren, maar in vrijheid! En alles wat er in dit leven te verkrijgen is, kan van ons zijn als we het weten te pakken. Al het goede. Alles wat jullie trots maakt en geluk tekent op jullie gelaat, hebben de goden voor jullie gemaakt. Dus werp het juk af, keer jullie af van de leugens over zonde en verlossing en grijp het!

Mogelijk willen jullie deze woorden niet horen. Mogelijk zijn jullie slechts gekomen om te horen over de tijd dat de Jomsvikingen heersten. De tijd dat mijn broer en ik machtige mannen waren. Over mijn zoons willen jullie woorden horen, over hun heldendaden. Maar weet dit, vrienden, gasten, reizigers... Weet dat als de strijd naar deze gebieden komt, deze vuisten niet werkeloos zullen blijven. De Alvader zal me niet zien sterven in bed. Nog hoor ik de bomen fluisteren buiten, nog kan ik het gefluister van mijn gevallen vrienden horen. Dus ik zal over hen vertellen. Ik zal vertellen over de strijd die we voerden, over de nederlagen en overwinningen die we kenden. Dezelfde woorden zal ik opschrijven, zoals ik immer doe, als jullie zijn vertrokken en er slechts schaduwen en geesten over zijn gebleven. Als de dood me toch weet te vinden en me neemt voordat de strijd hier is, dan zullen mijn geschriften onwrikbaar als een schildmuur tegenover de leugens van de christenkoningen staan.

1

Een schip uit het noorden

Twee winters hadden we in Jomsborg gezeten. Mijn mannen hadden de banken in het langhuis glad gesleten en er werd gezegd dat we in die tijd lui waren en een dikke pens van het bier hadden. Maar Vagn duldde geen luiheid. Hij was een harde hoofdman voor je als je je geen bekwame krijger toonde en niet naar behoren schatting invorderde, dat was iets wat alle Jomsvikings wisten.

Mijn zoons waren beiden oud genoeg om te vechten. Dat vierde Vagn met een banket en het offeren van bier op de geboortedag van mijn jongste zoon. Er gingen geruchten over dat banket en skalden verhaalden dat er zoveel bier werd gedronken dat toen de mannen naar de steiger gingen om te wateren, het ijs smolt en de rivier buiten zijn oevers trad. Maar geen man wil op een dergelijke dag in zijn bier spugen. Vagn was oud, dik en zonder zoon en toen het bier iedere man in Jomsborg flink dronken had gemaakt, nam hij me apart. 'Ik wil Ravntor verder onderrichten,' zei Vagn. 'Als ik dood ben zal hij hoofdman over de Jomsvikings zijn.'

Ik kan me niet herinneren wat ik antwoordde, maar ik herinner me dat het woorden waren die ik niet wenste te herhalen voor Sigrid. De ochtend daarna nam ik mijn beide zoons mee naar het

bos achter de burcht. Winabave en Welp Sigurdsson waren bij me. We reden ongeveer een uur totdat de bierroes ons dwong te rusten. We sloegen vonken en maakten een vuur en de jongens liepen rond met hun bogen terwijl wij mannen dommelden bij het vuur.

Drie dagen daarna kwam Vagn bij me en vroeg naar mijn antwoord.

‘Ik heb hem liever bij me,’ antwoordde ik.

Vagn kwam niet meer terug op zijn voorstel Ravntor te willen onderrichten, maar hij vroeg me langs de rivier te trekken en op de oostelijke oever schatting te innen. Het liefst nog voordat de sneeuw begon te smelten en de wegen onbegaanbaar werden. Ik nam mijn naaste mannen mee en ook mijn beide zoons. Vagn had het gebied waar hij schatting hief fors uitgebreid en het was vanuit Jomsborg vijf dagen rijden te paard voor je het eind bereikte. Na de dood van Sven Gaffelbaard hadden we niet veel gehoord van de Denenkoning, het leek of wij Jomsvikingen niet langer gewent waren als krijgers. Zijn zoon Knut was een christenman, werd er gezegd, en hij wilde niets met heidenen te maken hebben. Met zijn broer Harald, die over de Deense eilanden en Deens vaarwater heerste, was het net zo gesteld. Vagn kreeg geen inkomsten meer uit het plunderen en strijden voor de Denen. Aangezien in het zuiden de Wendenkoning zich leek bezig te houden met andere zaken, breidde Vagn zijn gebied waar hij schatting kon heffen uit. We reden eerst drie dagen langs de rivier en gingen toen oostwaarts. We hadden sterke paarden en lichte sleden en naderden al snel de Wendische boerderijen in het bos. De mensen daar waren gedrongen en donker van haar, hun vuisten hard als berkenstammen en velen keken je vol haat aan als je de zakken graan en vlees op de sleden laadde. Een tiende deel namen we, maar het kwelde me dus ik nam altijd een zak graan en enkele bundels gedroogd vlees minder. ‘Vagn is niet hebzuchtig,’ zei ik tegen hen. ‘Hij eist niet zoveel als de zoons van Borislav deden.’

De Wendische boeren begrepen uiteraard niet veel van wat ik zei, maar ze zagen dat ik niet alles nam wat ze voor me hadden neergelegd. En bovendien zagen Ravntor en Bjørnar dat ik mild was. Ik wilde dat ze dat zagen.

Ik weet nog dat er dooi uit het westen kwam op de dag dat we terugkwamen bij de rivier. In de luwte van een gevallen eik rustten we en die nacht hoorden we hoe het ijs brak. ‘Nu is de lente gekomen,’ zei Winabave. Hij leunde naar het vuur en keek eerst mij aan en toen Ravntor en Bjørnar. ‘Je hebt je zoons door de winters van hun kindertijd gekregen, Torstein. Trots moet je vervullen. Niet alle vaders lukt dat.’

Ik knikte en wilde zeggen dat het de verdienste van Sigrid was, maar toen klonk er een knal bij de rivier.

‘Een boom,’ zei Welp. ‘Door het ijs.’

Het was zoals hij zei. Een flinke wilg op de oever was omgevallen. Zo ging dat elk jaar. Als de ijsschotsen loskwamen en het rivierwater begon te stromen, rukten ze zowel grond als wortels los langs de waterkant. Nu was de sneeuw aan het smelten. We moesten zorgen dat we terugkeerden naar Jomsborg, weldra zouden de sleden niet meer kunnen glijden.

Ik had in die tijd goede mannen bij me. Schouder aan schouder hadden we in schildmuren gestaan en we waren op de allersterkste wijze aan elkaar verbonden: we hadden op het slagveld elkaars leven gered. Welp, de verstoten jarlzoon van de Orkney-eilanden, was misschien geen Jomsviking, maar er waren maar weinig mannen die ik liever bij me had. Winabave, de skraeling die van de andere kant van de westelijke zee met ons was meegekomen, was mijn slaaf als iemand het vroeg, want op deze wijze genoot hij mijn bescherming. En dan waren daar mijn zoons uiteraard, en ze waren goede jonge mannen geworden die in Jomsborg al jaren getraind werden in vechten. Mijn broer Bjørn was achtergebleven in Jomsborg. Zo deden we dat meestal, een van ons bleef bij Sigrid als de ander vertrok. Halvor was een oude man geworden en hij vond het maar niks om de warmte van het vuur te verlaten als het buiten koud was.

Drie dagen later waren we tegen de avond terug in Jomsborg. We kruisten de brug bij Wolin, ik herinner me dat de sneeuw op de houten brug was gedooid en de sleden konden we met moeite over de brug krijgen. Maar op het pad en langs de rivier lag nog sneeuw en ook op de heuvel waarop de vesting troonde. Het was

Sigvalde Jarl die hem daar had gebouwd nadat het schiereiland met de oude burcht in zee was gezonken. En het moet gezegd worden dat het een veel betere plek was. Als je nu per schip aankwam moest je eerst de rivier op varen en je kon niet onder aan de vesting aanleggen zonder binnen schootsafstand te komen. Kwam je door het bos dan zouden de wachters je in het oog krijgen zodra je op het kaalgehakte terrein voor de vesting kwam. In Jomsborg waren we veilig als een arend op het nest en we hadden het idee dat we de hele wereld konden overzien, net als Odin in Lidskjalf. We hadden niet alleen zicht op het bos en de rivier, maar we zagen ook van verre handelslieden, rondtrekkende skalden en seidmannen aankomen. Je was welkom in Jomsborg als je nuttige waar had of met tijdingen kwam, maar Vagn wenste geen monniken binnen de vestingmuren, die moesten bij de haven blijven.

Op de dag dat we terugkwamen van het schatting vorderen was er net een Saksisch handelsschip aangekomen. We namen aan dat het schip tussen de Deense eilanden moest hebben gelegen in afwachting van het smelten van het ijs. Kennelijk dacht men dat de Jomsvikingen bereid waren goed geld te betalen voor Saksische mede nu de winter ten langen leste voorbij was.

Die avond hadden we een banket in de hoofdmanhal. Vagns langhuis stond in het midden van Jomsborg. Ik zat daar met mijn zoons en Sigrid, ook mijn broer en al mijn naaste mannen waren er en de honden lagen op onze voeten om onze tenen te warmen. We hadden een eigen lange tafel rechts van de hoofdmanzetel, mijn broer en Freydis zaten aan Vagns linkerzijde. Ik weet nog dat twee Saksen bij de vuurplaats stonden en over een storm in het Skagerrak verhaalden. Ran had haar netten uitgegooid en een jongen van Jylland overboord getrokken, hij verdween in de golven. Of ze dit vertelden om ons mild te stemmen of dat ze echt mannen van ons geloof waren, weet ik niet. Maar Vagn knikte in elk geval na deze woorden en riep een heildronk uit voor de jongen die nu op de banken van Rans diepe hal zat. De Saksen liepen daarop naar Vagn en wilden zijn kroes volschenken, maar Vagn negeerde ze en zette zijn kroes aan zijn lippen en dronk lang van zijn eigen bier. Daarna mompelde hij dat ze het wel eens zouden worden over de prijs van de mede, maar dat het daar nu niet de juiste tijd voor was. Hij wees met de kroes in zijn hand naar mij. 'Daar zit

Torstein Hoofdman. Hij en zijn zoons komen net terug van het innen van schatting. Ze zijn moe na de reis. Over de prijs van de mede kunnen we morgen spreken, Saksen. Maar jullie kunnen ons vertellen over Jernside en de jonge Knut, want dat zijn mannen die ik graag in het oog houd.’

De Saksen zetten eerst de kruik met mede weg. Aangezien er voor Vagn geen tafel stond, werd het de tafel van Bjørn en Freydis. Ik zou eerlijk gezegd graag van de mede drinken, die rook naar gegiste honing en ik wist dat die de maag verwarmde. Maar ik wist ook dat ik makkelijk te veel dronk en vooral met mede was dat het geval.

De Saksen waren geen jonge mannen, ze hadden beiden een grijze baard en hun haren waren kort gesneden. Mogelijk waren het broers want ze leken op elkaar. Klein van stuk waren ze en gekleed in grijze tunieken en kousen met leer om hun voeten gewikkeld. De ene liep naar de muurbank en ging zitten bij mannen die ik niet kende, waarschijnlijk behoorden ze tot de bemanning van het Saksische schip.

‘Vertel ons over de jonge mannen in het westen,’ zei Vagn. Hij dronk zijn kroes leeg en zette die op de armleuning. Terstond kwam er een schenker om de kroes weer vol te schenken. Om dat te doen moest hij de kan met bier hoog optillen. Toen het duidelijk werd dat Vagn aan jicht leed had hij bepaald dat er aarde onder zijn zetel moest worden aangebracht waardoor hij een halve armlengte hoger kwam te zitten. Zijn schild werd aan de rugleuning gehangen en de langspeer werd in een ijzeren ring geplaatst zodat Vagn die kon grijpen als hij dat nodig achtte. Maar meestal zat hij half te slapen in zijn zetel.

De Saks ging bij de vuurplaats staan en vestigde zijn blik op de ketels die daar hingen. Wellicht denk je dat een Saks zich moeilijk verstaanbaar kon maken onder ons, maar mannen als hij hadden vaak winters doorgebracht in Deens of Noors land en hadden zich onze taal eigengemaakt. De handel ging op die wijze veel makkelijker.

‘Ethelred is ziek,’ begon hij. ‘Maar dat weten jullie.’

‘Die oude bok is een luis in de pels,’ kwam er uit Halvors mond. Hij zat naast Sigrid en had zojuist een flink stuk gebraden vlees gekregen, wat de reden moest zijn dat hij zich zo lang stil had ge-

houden. ‘Hij is mager en schurftig, dat weten we allemaal. Maar zijn zoon, Edmund Jernside of Edmund Ironside zoals ze hem noemen in Engeland...’

Op dat moment sloeg Vagn met zijn vuist op de armleuning. Hij was het vergeten, onze hoofdman, dat zijn vingers stijf en pijnlijk waren en dat hij niet langer met zijn vuist kon slaan zonder te kermen van de pijn. Maar hij verbeet zich, de oude Vagn, en hij riep Hel aan. ‘Geef de skald te drinken,’ zei hij grommend. ‘Anders komt de vreemdeling nooit aan het woord.’

Ik schoof de kruik over tafel. De jongens schoven die door naar Halvor. Toen zweeg hij, de Jomsviking.

‘Jernside heeft tegen zijn vader gestreden,’ zei de Saks. ‘Ethelred is nu zwak en we denken dat hij weldra zal sterven. Jarl Uhtred heeft de kant van Jernside gekozen.’ De Saks schraapte zijn keel en verwachtte denkkelijk een reactie van ons, maar het bleef stil dus hij ging verder: ‘We weten niet waar Knut is. Ergens in Wessex, denk ik, maar er wordt gezegd dat hij nimmer twee nachten op dezelfde plek slaapt. Zijn schepen gaan van haven naar haven. Hij heeft ook krijgers in het binnenland, maar ook zij trekken voortdurend rond. Als me wordt gevraagd waar hij nu is, kan ik daar geen antwoord op geven, hoofdman. Mogelijk bevindt hij zich helemaal niet in Engeland. Misschien zit hij in het oosten, misschien in het westen. Niemand die het weet.’

‘Hij vlucht,’ zei Vagn. ‘Zijn broer schuurt met zijn brede achterste over de Deense troon en wil niets van hem weten. En ook met ons Jomsvikingen wil hij niets te maken hebben. Zoveel weet ik.’

De Saks legde een hand in zijn kale nek en wreef hard alsof hij een oude pijn wilde wegwrijven. Mannen als hij hadden vaak familieleden en vrienden hier in het oosten en vele van hen hadden gevochten onder Sven Gaffelbaards of Torkjell de Langes vlag.

De Saksische families hadden dikwijls bloed van Deense of Noorse geslachten en veel Saksen voelden zich meer verwant aan hun oostelijke voorvaderen dan aan hun Saksische. Mogelijk had dit te maken met dat Ethelred reeds lang een gehate koning was. Hij was hardvochtig en gierig.

‘Bisschop Wulfstan in Jorvik geeft zijn steun aan Knut,’ zei de Saks. ‘Zo zijn de geruchten tenminste. Knut wil kerken bouwen, wordt er gezegd. Hij wil alle offerplaatsen langs de Noordzee vernielen.’

Veel mannen in het langhuis gromden uit misnoegen. Vagn had een tijd toegestaan dat de Witte Christus werd aanbeden bij een kruis achter het huis van de houtbewerker in de hoop dat hij zo ook christelijke krijgers kon overhalen voor hem te strijden. Maar dat was een bespottelijk plan geweest en er werd over gemord als Vagn het niet hoorde. Want wie was er beter in zwaardzang dan mannen die aan de kant van Odin stonden? Dus het kruis was omvergetrokken en als je het ons Jomsvikingen vroeg dan zouden we je vertellen dat er maden en ander ongedierte uit het gat kropen waar het kruis had gestaan. Dat was een teken. Degene die zich bekeerde tot de Witte Christus en de Alvader verwierp, zou verrotten en verteren in Hels hallen en nimmer zou hij naar Åsgard reizen en met einherjar op de banken zitten.

‘Het zijn nuttige woorden die je ons brengt,’ zei Vagn. Hij gebaarde naar een van de dienstmeiden, een jong Wendisch meisje met lange, donkere vlechten. ‘Maar het zijn woorden die bevestigen wat ik al wist van de strijd in het westen. We zijn niet gewent daar. Torkjell de Lange mogelijk wel, maar je moet weten wat we zeggen over de oude Torkjell: zoals de wind waait, zo waait zijn mantel. Hij is niet te vertrouwen.’

De Saks knikte. Opnieuw wreef hij in zijn nek. Vagn knipte in zijn vingers hoewel hij niet bij machte was daarmee geluid te maken, ze waren te stijf en krom. Maar een van de mannen bij hem, Vidjor heette hij, stond op en begon te zoeken in een van de kisten die in het langhuis stonden. Daarin vond hij een geldbuidel en die gaf hij aan Vagn. De oude Vagn haalde er met moeite eerst tien en daarna nog eens tien zilveren munten uit en die legde hij op zijn arMLEuning. ‘Kom hierheen en neem dit zilver, Saks. Tweemaal tien munten. Dat is voor de woorden die je ons hebt gebracht en ook voor de mede die je aan boord hebt. Als je terugkeert met nog meer nuttige tijdingen, wachten er dertig munten op je.’

De Saks liep snel naar voren en als een bange hond schoof hij rap de munten van de arMLEuning en mompelde vage dankwoorden voor hij terugging naar de andere Saksen. Het was veel meer dan hij waarschijnlijk had durven vragen, maar Vagn leek zich daar niet druk om te maken. Hij dronk gulzig uit zijn kroes en legde zijn hoofd tegen de rugLEuning. Zijn oogleden waren zwaar, het leek of hij in slaap viel. Dat zou overigens niet de eerste keer zijn.

Mijn broer bracht een dronk uit op de Denenkoning, maar zoals zo dikwijls in Jomsborg dronken we liever op Sven Gaffelbaard dan op zijn zoons. Ik zorgde ervoor niet te veel te drinken, nog maar zelden was ik dronken. Bier is goed voor mannen, wordt er gezegd, maar het kan je ook zwak en angstig maken. Bijvoorbeeld toen Ravntor ziek was. Nimmer zouden mijn mannen me nog zo zien.

Halvor kwam moeizaam overeind van de bank. Eerst bleef hij bij de vuurplaats staan met de kroes in zijn hand en hij zwaaide heen en weer als een jonge berk in de wind, je vreesde dat hij elk moment kon omvallen. Maar de oude Halvor dronk zijn kroes leeg en dat gaf een wonderlijke rust in zijn lijf. Hij veegde het haar uit zijn gelaat en vroeg om nog meer bier, want nu zou hij verhalen over de slag bij Clontarf en voor een dergelijk verhaal was een volle kroes nodig, misschien wel twee.

Halvors kroes werd volgeschonken en de dienstmeiden gingen gehaast rond met vlees en gekookte rapen. Mannen gooiden flinters vlees en botten naar de honden en wie moest wateren, liep snel naar buiten. Halvor had eerder verhaald over Clontarf en zijn woorden waren zo beeldend dat je graag geloofde dat hij zelf daar in de schildmuur had gestaan. Na Clontarf waren de Denen de macht over Ierland kwijtgeraakt, werd er gezegd. Ze konden daar geen schatting meer heffen en wie van plan was de kuststreken in te nemen kon zich beter op andere kusten richten.

‘Er zijn nog geen twee jaar verstreken,’ begon Halvor. Mistroos-tig staarde hij in het vuur en richtte zijn blik toen op zijn dochter Deirbile. Ze zat naast Winabave en dronk uit zijn bierkroes. ‘Het was op de dag die de christelijke mensen Goede Vrijdag noemen, in het jaar duizendveertien na de geboorte van de Witte Christus, voor degenen die zo de tijd berekenen.’ Halvor nam een slok uit zijn kroes en zijn ogen gleden over Bjørn, Freydis, Welp en alle andere mannen aan onze tafel en daarna naar Vagn. De hoofdman werd wakker, kuchte en bonkte met zijn kroes op de armleuning, waarna die terstond werd gevuld.

‘Máel... Mélmorda... mac Murchada.’ Halvor schraapte zijn keel en veegde het bier uit zijn baard, het was een moeilijke naam voor een dronken man, hoewel hij nu duidelijk sprak en stevig op zijn benen stond, onze skald. Zo was dat vaak met hem. Ik had

hem meermaals lange verzen horen uitspreken terwijl hij zo dronken was dat hij zijn kroes niet naar zijn mond kon brengen. ‘Máel Mélmorda mac Murchada. Zo zeggen de Ieren zijn naam. De koning van Leinster. Hij vocht met een leger tegen Brian Boru, maar verloor. Toen trok hij opnieuw met een leger ten strijde en ditmaal had hij machtige mannen aan zijn zijde. Sigtrygg Zijdebaard...’ Halvor keek naar me en ik zei, want ik wist dat hij dat wenste, dat hij de koning van Dublin was en dat we hem een keer waren tegengekomen. Halvor knikte daarop, nam een slok en ging verder: ‘Sigurd Lodvesson, jarl van de Orkney-eilanden, vader van Welp die hier zit...’ Hij wees met zijn kroes naar Welp en Welp mompelde dat het goed was dat hij af was van die oude, bespottelijke dikzak, maar we deden alsof we dat niet hoorden. ‘En Brodir van Man! Samen streden ze tegen Brian Boru en tegen Má... Máel Sech... Sechnaill, koning in Meath. Die dag zweefden de Walkyren boven het slagveld en de raven snakten naar bloed! Tien maal duizend mannen zouden vallen voor de strijd voorbij was. Tienduizend man!’ Halvor hief beide armen, het bier dat nog in zijn kroes zat klotste over de rand en hij bleef glazig voor zich uit staan staren. Zijn ogen rolden door zijn schedel en hij stootte een zachte kreun uit en zei met verwrongen, wonderlijk hoge stem: ‘Verdriet trof de Ieren...’ De skald knipperde met zijn ogen, schudde zijn kroes en vroeg om meer bier en bier werd er voor hem ingeschonken. Hij dronk, ging weer met zijn hand over zijn baard en ging verder: ‘Dat waren de woorden die de volva zong. Zij zag het, dat oude wijf, in hun bloedvaten. Zij zag wat er ging gebeuren. Maar wij waren dwazen en dik waren onze achtersten waarmee we op de banken zaten.’

Halvor dronk weer en zijn achterste werd nu kennelijk ook zwaar want hij zwaaide heftig heen en weer, hij moest een stap opzijzetten en stond op het punt om te vallen. Vagn riep naar een van de jonge krijgers, een man met rode kuif uit Skåne, en vroeg hem de skald te ondersteunen terwijl hij verderging. Dat stond Halvor beslist niet aan. Hij zwaaide met zijn arm en de jonge krijger trok zich terug tussen de banken. ‘Ze vochten tegen Brian op de velden rond Clontarf. Sigurd, jarl van Orkney, weerde zich dapper met zijn mannen. Dappere Sigurd, oude Sigurd, nu was hij gekomen om zijn laatste zwaardzang te zingen. Hij had de krijgers

van Sigtrygg Zijdebaard uit Dublin bij zich en er waren mannen, zowel Ieren als Denen en Noren, die onder Dublins vlag vochten. Ze zagen koning Sechnaill en zijn mannen, en de mannen tilden hun tuniek op en toonden hun achtersten. Pijlen vlogen door de lucht en de krijgers rukten op en trokken zich weer terug als golven van een onrustige zee.' Halvor ademde uit en weer zwaaide hij vervaarlijk heen en weer op zijn benen. Maar Welp wist raad. Hij mompelde dat hij altijd graag luisterde naar het verhaal waarin zijn vader werd gedood en dat het spijtig zou zijn als Halvor nu om zou vallen voordat alle woorden gesproken waren. Daarom liep Welp naar de muur achter ons en pakte daar een speer die tegen een balk stond geleund en reikte die aan Halvor. De skald tilde de speer boven zijn hoofd en raakte het zwijnevlees en de palingen die te roken hingen aan de balken. 'Brian Boru werd gedood in zijn tent, wordt er gezegd! Brodir leidde zijn krijgers langs de Ierse stellingen en kwam binnen schootsafstand. Ze werden allen in de pan gehakt. Maar niet voordat ze kans hadden gezien pijlen af te schieten op de fraaiste tent in het kamp! Een van de pijlen ging dwars door het tentdoek en trof de Ierse koning. Brian Boru werd gedood terwijl hij op zijn knieën zat te bidden tot de Witte Christus, wordt er gezegd! Maar jullie weten wat ik daarvan denk!' Halvor hield zijn handen achter zijn oren, zoals hij immer deed. En wij Jomsvikingen riepen, zoals we immer deden: 'Hij zat te schijten!'

Dat waren woorden die Halvor ons had geleerd te zeggen en die leidden immer tot bulderend gelach in de hal. Zelf mompelde ik ze slechts want ik had nooit iets tegen de Ierse koning gehad. Over Sigtrygg had ik wel kwade woorden. Hij weigerde ons schepen toen we uit het zuiden kwamen en Ravntor ziek was van de wondkoorts in zijn hand.

'Pijlen kostten die dag meer levens dan je kan tellen.' Halvor staarde nu in het vuur, hij had de speer in zijn hand en leunde daarop. 'Het regende, wordt er gezegd. Ze stonden tot hun enkels in de modder. De hoorns van hoofdmannen en koningen riepen op tot de strijd. Schildmuren botsten tegen elkaar. En er vielen zo veel mannen, wordt er gezegd, dat toen de strijd voorbij was de nog levende krijgers op de lijken moesten staan omdat het hele slagveld bedekt was met dode lichamen.' Halvor sloot zijn ogen.

‘Hoor hoe de gevallen jouw naam zeggen. Hoor hoe in het Walhalla het bier in jouw kroes wordt geschonken. Strijd moedig tegen de vijand. De dood is voor de moedigen en de poort zal worden geopend. Denk daaraan, mijn vrienden. Vergeet dat nimmer.’

Er viel een stilte over ons. Vagn staarde somber en met een dikke buik in het vuur. Waarheid zat er in Halvors woorden. Maar voor enkelen van ons was dat hard te horen.

Halvor leunde voorover en spuugde in het vuur. ‘Máel mac Murchada werd in zijn hals geslagen met een bijl. Hij stierf samen met zijn leger. Toen was er alleen Máel mac Sechnaill over en hij kende geen barmhartigheid. De overlevenden werden waar ze stonden doodgestoken. Maar Sigtrygg Zijdebaard jammerde en smeekte als een lafaard om genade. Daarop mocht hij op zijn hoofdmanzetel gaan zitten en over Dublin heersen zolang hij echter toezei boete te betalen en een deel van de schatting aan koning Murchada en Brian Boru’s zoons af te dragen. Verleden jaar heeft koning Sechnaill Dublin geplunderd, dat weten we allen en dat was de straf omdat Sigtrygg zijn boete niet had betaald. Maar Sigtrygg mocht leven, zo werd er gezegd.’

Halvor haalde diep adem en liet de lucht met een zucht ontsnappen. Het waren vele woorden die hij ons gezegd had, zelfs voor hem, en nu bleef hij vermoeid en met gebogen hoofd in het midden van het langhuis staan. De vlammen in het vuur wierpen schaduwen op de rimpels en littekens van zijn gelaat.

‘Kom nu zitten,’ zei Bjørn. ‘Het waren goede woorden die je ons hebt gegeven en mede verdien je. Als Vagn het toestaat dat jou die geschonken wordt.’

Vagn gaf geen antwoord. Hij zat roerloos en met de ogen gesloten. Hij zat dikwijls op deze wijze. Of hij sliep of slechts zijn ogen gesloten had, was moeilijk te zeggen.

De oude Halvor liep moeizaam naar zijn plaats op de lange bank en mede werd geschonken voor hem. Hij dronk flink uit de kroes, onze Halvor, en mompelde daarna iets tegen zijn dochter voordat hij schalen en kroezen aan de kant schoof en met zijn hoofd op zijn armen ging liggen.

Een snarenspeeler liep tussen de tafels door en liet zijn vingers over de lier gaan. We kenden hem goed, deze Wendische man, hij was kort voor het joelfeest per praam naar ons gekomen en was

sindsdien gebleven. Hij was een magere lat en at niet veel, maar zelden hoorde je een fraaiere stem en hij wist ook wanneer hij zijn stem moest dempen als de mannen afgemat waren of er slechts gemompeld werd in Vagns hal. Zoals vanavond het geval was.

Lang bleven de mannen die avond in de hal zitten. De vrouwen namen de kinderen mee en lieten ons met rust, maar Sigrid bleef nog een wijle bij me zitten terwijl Hilda de jongens meenam. De mannen waren niet spraakzaam en het gemompel hier en daar klonk bedrukt. Sigrid werd ook moe dus we verlieten de hal. Ik herinner me dat ze begon te hoesten toen we over het erf naar ons langhuis liepen. Ik sloeg mijn mantel om haar heen. Kou trok op vanaf de rivier, maar Sigrid snoof de frisse lucht op. Vagn had ons een van de beste langhuizen van Jomsborg gegeven. Het lag amper vier mastlengtes van de hoofdmanhal, in het westelijke deel van de bebouwing. We bleven bij de deur staan en Sigrid hoestte in de mouw van haar tuniek. 'Ik wil ze niet wakker maken,' zei ze. 'Het is al laat.'

'Hilda kan wat vleessoep voor je maken.'

Sigrid greep daarop mijn arm. 'Kom gewoon bij me liggen.'

Zodra we onder de deurlijst door doken, stond Hilda op en liep op ons af, ze had ervoor gezorgd dat het vuur bleef branden. De jongens sliepen op de lange banken rechts van ons, samen met Ylir en de andere honden. In het langhuis verbleven ook vier Jomsvikingen die Vagn ons had toegewezen. In totaal had hij me zestien goede mannen toegewezen en ik liet altijd minstens vier van hen bij de jongens.

Aan het eind van het langhuis, achter de vuurplaats en de hoofdmanzetel, hadden we een oud zeil over een dwarsbalk van de dakspanten gehangen. Daarachter was de brede kooi van Sigrid en mij. Aan het ene eind lagen opgerolde dekens en huiden, want sommige nachten moest Sigrid zittend slapen zodat ze makkelijker kon ademhalen.

We deden onze tunieken uit en kropen onder de huiden en Sigrid streelde me over mijn onderarm zoals ze dat vaker deed. Toen hoestte ze weer en ik legde mijn hand op de diepe putten waar de pijlen uit haar rug waren gesneden. Ik fluisterde dat ik wederom zou offeren aan de Asinnen, maar Sigrid antwoordde niet. Ik bleef liggen met mijn armen om haar heen geslagen terwijl

ik naar de wind luisterde die buiten de vestingmuur door de boomkruinen ruiste. Ik mompelde dat het maar goed was dat de Saksen niet meer geruchten hadden gebracht over de laffe daden van de overlevenden van Clontarf. Dergelijke woorden hadden Bjørn en ik te horen gekregen. Wij hadden daar moeten strijden, werd er gezegd. En ik die op de Orkney-eilanden barmhartig was ontvangen door Sigurd Lodvesson, moest me schamen omdat ik niet met hem had gestreden tegen de Ierse koning. Maar geruchten dreven zowel naar het westen als het oosten en de Saksen moesten gehoord hebben dat het niet verstandig was om mijn broer en mij te tergen.

Toen kwam Hilda achter het doek met een kom dampende vleessoep, maar Sigrid sliep al.

Houd jullie handen op haar, Asinnen. Zit bij ons terwijl we slapen. Al het zilver van Midgard kan ik geven als het zilver is wat jullie willen hebben. Bloedoffers zullen er zijn, meer dan welke koning dan ook heeft gedaan, als jullie de dood maar van haar vandaan houden. Mijn Sigrid was nog immer zwak en Winabave had me gezegd dat ze mogelijk een volgende ijlkoorts niet zou doorstaan. De skraeling had me in de ogen gekeken toen hij dit zei en ik was razend geworden en had hem een gek genoemd in het bijzijn van mijn mannen, Bjørn en mijn zoons. Daarna was ik naar buiten gedraafd, op een paardenrug gesprongen en de gek van die avond was ik en niemand anders. Ik reed als een dwaas tussen de enorme beuken. De gekte gleeed pas van me af toen ik op de offerplaats in het bos stond en naar de met bloed besmeerde godenstok van de Alvader staarde.

‘Wat heb je te offeren, hoofdman? Wat is beter dan mede en dierenbloed en het waardevolle staal dat je voor de voeten van de eenogige in de aarde hebt begraven?’

Dat waren de woorden die de bomen om me heen fluisterden. Ze kwamen met de nachtwind tot mij, ze hingen om me heen als een mist. Wat kon ik offeren dat waardevoller was dan wat ik al had geofferd? Ik knikte nadenkend. Ik had nog niet het waardevolste wat een man kan geven geofferd.

Ik herinnerde me de nacht toen ik de volgende ochtend toekeek hoe mijn jongens werden getraind. Vagn had een man, Gjøttann

Svarte genaamd, naar Jomsborg gehaald. Hij was een oefenmeester, daar stond hij om bekend. Eerst vertrouwde ik Gjøtann niet, want hij was een Zweed en ik had een afkeer van Zweden omdat ik Olof Schatkoning ervan verdacht zich aangesloten te hebben bij de Grenskers en Sven Håkonsson, die me van Vingulmork hadden beroofd. Maar Gjøtann haatte zijn eigen volk, hij haatte Olof want Olofs mannen hadden zijn boerderij platgebrand en zijn vrouw en kinderen doodgeslagen. Het was straf, werd er gezegd, omdat Gjøtann graan had achtergehouden bij de schattingbetaling aan de Zwedenkoning. Op zich was dat niet voldoende om dergelijke woede bij de mannen van de koning op te roepen, maar Gjøtann had ook de man die de schatting kwam vorderen doodgeslagen. Halvor had gehoord dat hij dat met één slag had gedaan, die was zo hard dat zowel de neus als de schedel brak. Hij was een sterke krijger, Gjøtann.

Sigrid meende dat ik me niet te veel moest mengen in de training van de jongens. Maar ik trainde ze nog elke dag en ik was van plan daarmee door te gaan, hoewel Sigrid vond dat ik de oefenmeester niet voor de voeten moest lopen. Maar 's morgens had ik weinig verplichtingen en dan gingen wij mannen dikwijls naar de haven. Daar, onder aan de steile helling die naar de vesting leidde, was een ruim plein met planken belegd. Langs de steiger werden plaatsen vrijgehouden voor schepen van handelslieden en Vagn en ik hadden ook onze schepen afgemeerd aan steigers. Jomsborg had uiteraard een vloot van goede, lange skeiden die evenwijdig aan de steiger bij de riviermonding lagen. Ik ging altijd aan boord van Naglfar om de training van de jongens te kunnen zien. Vanzelfsprekend hadden we meer oefenmeesters om de Jomsvikingen te trainen, maar Gjøtann was voornamelijk verantwoordelijk voor de gevechtstraining van mijn jongens. Hij had zoons van hoofdmannen getraind in vechten, hardlopen, gewichtheffen en boogschieten. Hij had gediend onder Sven Gaffelbaard voor hij naar Jomsborg kwam en opgenomen werd in de broederschap onder Sigvalde Jarl. Dat was kort voor Hjørungavåg, en nadat Vagn hoofdman werd had Gjøtann hem een paar jaar gediend. Daarna was hij verder getrokken over de rivieren. Als je hem daarnaar vroeg dan knikte hij en zei dat hij huurling in Miklagard en de gebieden daaromheen was geweest. Hij had zelfs in het leger van